

5.3.2018

STANOVISKO

Výboru pre kultúru a vzdelávanie

pre Výbor pre občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci

o slobode a pluralite médií v Európskej únii
(2017/2209(INI))

Spravodajca výboru požiadaneho o stanovisko (*): Curzio Maltese

(*) Postup pridružených výborov – článok 54 rokovacieho poriadku

PA_NonLeg

NÁVRHY

Výbor pre kultúru a vzdelávanie vyzýva Výbor pre občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci, aby ako gestorský výbor zaradil do návrhu uznesenia, ktorý prijme, tieto návrhy:

1. pripomína, že sloboda prejavu a právo na informácie, ktoré sú zakotvené v Charte základných práv Európskej únie (článok 11), v Medzinárodnom pakte o občianskych a politických právach (článok 19) a v Európskom dohovore o ľudských právach, je nevyhnutná na dosiahnutie pluralistickej spoločnosti, ako sa uvádza v článku 2 Zmluvy o Európskej únii; zdôrazňuje, že prístup ku kvalitným, slobodným a nezávislým informáciám je základným ľudským právom, že sloboda a pluralita médií sú základnými piliermi demokracie a že musí byť zaručená nezávislosť médií od politických a ekonomických mocností a nenáležitých vplyvov, aby sa vyhlo akémukoľvek obťažovaniu alebo zastrášovaniu, ktoré by mohlo ovplyvniť redakčný obsah;
2. zdôrazňuje, že aby sa občania mohli aktívne a účinne podieľať na verejnom živote a zúčastňovať politických diskusií, musia byť riadne a plne informovaní;
3. vyjadruje pevné presvedčenie, že je nutné otvorene a seriózne hľadať dôvody čoraz väčšej nedôvery verejnosti voči médiám; pripomína, že utváranie verejnej mienky je založené na vzťahu dôvery medzi občanmi a pracovníkmi médií s cieľom informovať verejnosť a podporovať kultúru verejnej zodpovednosti a transparentnosti na účely všeobecného záujmu; s najväčším znepokojením konštatuje, že systém financovania tlače čelí mnohým výzvam vrátane vysokej koncentrácie vlastníctva médií, v dôsledku čoho niektorí dominantní hráči na mediálnom trhu využívajú informácie na ciele obchodnej a politickej propagandy, a tým ohrozujú pluralitu médií a výrazne sa znižuje kvalita, rozmanitosť, spoľahlivosť a dôveryhodnosť informácií a vytvoril sa priestor pre javy, ako sú falošné správy (tzv. fake news); víta preto návrh Komisie, aby sa vydavateľom udelilo právo povoľovať reprodukciu a sprístupňovanie ich tlačových publikácií na internete, a to v záujme podpory vyváženého vzťahu s internetovými podnikateľskými subjektmi a spravodlivého delenia príjmov generovaných tlačovými publikáciami na internete;
4. berie na vedomie nové výzvy, s ktorými sa v kontexte rýchlo sa rozvíjajúceho mediálneho prostredia stretávajú tradičné i nové médiá v dôsledku nárastu technológií a digitalizácie, napríklad fenomén tzv. filtrovej bubliny, ktorý súvisí s rozsiahlym používaním algoritmov, a v dôsledku potreby rešpektovať základné právo na súkromie; zdôrazňuje najmä, že fenomén tzv. falošných správ predstavuje rastúci a znepokojujúci trend šírenia nepravdivých príbehov a úmyselných dezinformácií, ktoré môžu podnecovať spoločenské napätie a predstavovať zásadnú hrozbu pre demokracie; zdôrazňuje, že novinári a médiá majú jedinečnú zodpovednosť, pokiaľ ide o utváranie názorov a verejnú diskusiu, a že by sa mali zaviazat' k tomu, že sa budú usilovať o dôkazmi podložené informácie; preto vyzýva na nezávislosť a transparentnosť a naliehavo žiada Komisiu a členské štáty, aby vypracovali súdržnú a komplexnú stratégiu zameranú jednak na podporu vysokokvalitnej žurnalistiky posilnením finančnej a právnej podpory nezávislých médií a investigatívnej žurnalistiky bez toho, že by pritom dochádzalo k zásahom do redakčných rozhodnutí, a jednak zameranú

na podporu mediálnej gramotnosti všetkých občanov EÚ;

5. zdôrazňuje, že verejnoprávne médiá majú nenahraditeľnú úlohu, pokiaľ ide o pluralitu médií a že nesú dôležitú zodpovednosť za adekvátnu reflexiu kultúrnej, jazykovej, spoločenskej a politickej rozmanitosti a za riadne informovanie verejnosti; odporúča, aby členské štáty zabezpečili vhodné, primerané a stabilné financovanie médií verejnej služby a zaistili tak, aby tieto médiá mohli plniť svoju kultúrnu, sociálnu a vzdelávaciu úlohu a prispievali k inkluzívnej informačnej spoločnosti a pritom sa zaistila ich nezávislosť od politických zásahov či cenzúry a zabránilo sa tomu, aby sa používali ako nosič propagandy a indoktrinácie;
6. pripomína, že by členské štáty mali nájsť spôsoby podpory médií, napríklad prostredníctvom zaistenia neutrality DPH, ako sa to odporúča v jeho uznesení z 13. októbra 2011 o budúcnosti DPH¹, a podporou iniciatív súvisiacich s médiami;
7. zdôrazňuje, že využívanie digitálnych médií viedlo k novým výzvam a príležitostiam pre slobodu médií a že pluralita médií, a to aj v online prostredí, je vážne ohrozená nadmernou koncentráciou vlastníctva médií, znepokojujúcim účelovým prepojením, ktoré vychádza opakovane najavo medzi záujmami odvetvia médií a politikou, a nedostatočným dodržiavaním pravidiel hospodárskej súťaže a daňových predpisov korporáciami; žiada preto Komisiu a členské štáty, aby odstránili nedostatky v oblasti regulácie s cieľom vytvoriť právnu istotu, a tak zabezpečili pravú rozmanitosť, prístupnosť mediálneho obsahu a slobodu médií a zabránili zneužívaniu dominantného postavenia internetových gigantov, a to prostredníctvom zmodernizovanej politiky hospodárskej súťaže EÚ zaisťujúcej spravodlivú hospodársku súťaž v európskom sektore médií v kontexte internetového zblížovania a čoraz väčšej úlohy internetových platforiem ako sprostredkovateľov, a prostredníctvom regulačného rámca zavádzajúceho povinnosť získať licenciu na komerčné využitie autorskoprávne chránených tlačových článkov, čím sa zaisťuje spravodlivé odmeňovanie vydavateľov tlače a v konečnom dôsledku aj novinárov; v tomto smere zdôrazňuje, že vlastnícke štruktúry médií musia byť transparentné a že vnútroštátne regulačné orgány by mali tento aspekt osobitne sledovať;
8. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby v celej EÚ zaviedli systém zákonnej samoregulácie s cieľom zaistiť, aby sa zapojili subjekty pôsobiace v oblasti médií, rokovali spolu a vytvorili vlastné etické normy pre informácie na internete – bez priameho zapojenia politiky;
9. konštatuje, že mnohé z informácií produkovaných tradičnými mediálnymi domami sú dnes k dispozícii aj na internete aj na tradičných platformách, a tie preto naďalej podliehajú vnútroštátnej regulácii médií; pripomína, že to v prípade mediálnych platforiem, ktoré existujú výlučne na internete, neplatí, čo vedie k nekalej hospodárskej súťaži medzi týmito platformami a tradičnými mediálnymi domami; konštatuje, že podobné služby s podobnými rysmi by mali podliehať podobnej úprave; vyzýva na harmonizáciu pravidiel a regulácie médií v záujme zaistenia rovnakých podmienok;
10. zdôrazňuje skutočnosť, že slobodný prístup k informáciám a slobodu prejavu v Európe ohrozuje silnejšie zastrašovanie a násilné činy voči novinárom, čo dokazuje nedávna

¹ Ú. v. EÚ C 94 E, 3. 4. 2013, s. 5.

vražda Daphne Caruanovej Galiziovej; opakuje, že členské štáty musia chrániť základné ľudské právo na slobodu prejavu novinárov spočívajúcu v informovaní, a to zaistením ochrany a uľahčovaním ich práce, ako aj základné právo verejnosti získať tieto informácie; zdôrazňuje osobitnú situáciu investigatívnych novinárov, ako aj dôležitosť ochrany zdrojov; vyzýva členské štáty, aby zaistili, aby ich právne rámce a postupy presadzovania práva zaručovali novinárom a pracovníkom v oblasti médií primeranú ochranu, pomoc a podporu, pričom je potrebné venovať mimoriadnu pozornosť osobitným hrozbám súvisiacim s rodovou, sexuálnou a etnickou príslušnosťou;

11. zdôrazňuje, že oznamovanie protispoločenskej činnosti je zásadným prvkom investigatívnej žurnalistiky a slobody tlače; poznamenáva, že ak novinári vo verejnom záujme zverejnia informácie alebo podajú správu o údajnom nesprávnom postupe, priestupku, podvode či nelegálnej činnosti, môžu byť namiesto právnej ochrany vystavení trestnému stíhaniu; pripomína svoje uznesenie z 24. októbra 2017 o legitímnych opatreniach na ochranu oznamovateľov konajúcich vo verejnom záujme pri odhaľovaní dôverných informácií spoločností a verejných orgánov¹; naliehavo žiada Komisiu, aby čo najskôr predložila legislatívny návrh, ktorý zaručí vysokú úroveň ochrany oznamovateľov v EÚ;
12. uznáva úspešné zriadenie Európskeho centra pre slobodu tlače a médií (ECPMF) v rámci pilotného projektu Európskej únie a zdôrazňuje známu prácu ECPMF na boji proti útokom na slobodu tlače a médií prostredníctvom systematického zaznamenávania prípadov porušenia slobody médií v Európe a prostredníctvom ponuky priamej podpory novinárom a aktivistom presadzujúcim slobodu médií pod hrozbou a v riziku toho, že sa stanú obeťami násillia; žiada Komisiu, aby vytvorila potrebné nástroje a poskytla potrebné finančné prostriedky na to, aby sa ECPMF stalo trvalou štruktúrou EÚ;
13. zdôrazňuje, že vzostup nenávistných slovných prejavov, nadávok a hrozieb v internetovom priestore, ktorý zdôraznil prieskum Eurobarometer z roku 2016 venovaný pluralite médií a demokracii, je nutné riešiť v záujme ochrany slobody prejavu a názorovej rozmanitosti v internetových médiách; vyzýva Komisiu, aby dôkladnejšie posúdila zneužívanie internetu a jeho dôsledky a prijala primerané opatrenia na jeho účinnú prevenciu a boj proti nemu;
14. zdôrazňuje, že odborníci z oblasti médií, najmä tí najmladší, pracujú často v neistých podmienkach, pokiaľ ide o ich pracovné zmluvy, platy a sociálne a právne záruky, čo oslabuje ich schopnosť primerane pracovať, a teda má vplyv na dostupnosť nestranných a nezávislých správ a informácií, čo v konečnom dôsledku bráni slobode médií; vyzýva členské štáty a mediálne organizácie, aby zabezpečili, že novinári budú môcť vykonávať svoju prácu na najvyššej úrovni tým, že zabezpečia spravodlivé a primerané pracovné podmienky pre všetkých pracovníkov v oblasti médií a budú podporovať kvalitu a nepretržitú odbornú prípravu pre zmluvných zamestnancov i pre samostatne zárobkovo činné osoby; nabáda sektor médií, aby presadzoval rodovú rovnosť v politike a praxi médií, napríklad prostredníctvom koregulačných mechanizmov a interných kódexov správania;
15. nabáda členské štáty, aby zintenzívnili úsilie o posilnenie mediálnej gramotnosti a podporovali iniciatívy v oblasti odbornej prípravy a vzdelávania určené všetkým

¹ Prijaté texty, P8_TA(2017)0402.

občanom prostredníctvom formálneho, neformálneho a informálneho vzdelávania z hľadiska celoživotného vzdelávania, a to aj s osobitnou pozornosťou venovanou počítačovej a priebežnej odbornej príprave a podpore učiteľov, ako aj podnecovaním dialógu a spolupráce medzi oblasťami vzdelávania a odbornej prípravy a všetkými relevantnými zainteresovanými subjektmi vrátane pracovníkov médií, občianskej spoločnosti a mládežníckych organizácií; opätovne potvrdzuje to, že je potrebné podporovať vekovo primerané inovačné nástroje na posilnenie postavenia a online bezpečnosť ako základné prvky školských osnov a preklenúť digitálnu priepasť jednak prostredníctvom osobitných projektov v oblasti technologickej gramotnosti, jednak adekvátnymi investíciami do infraštruktúry, aby sa zaistil univerzálny prístup k informáciám;

16. zdôrazňuje, že na to, aby ľudia pochopili otázky súčasnosti, prispievali k verejnému životu a tiež rozvíjali svoje vedomosti o transformačnom potenciáli a hrozbách vyplývajúcich z čoraz komplexnejšieho a vzájomne prepojenejšieho mediálneho prostredia, je nevyhnutné, aby získali zmysel pre kritické hodnotenie a analýzu, pokiaľ ide o využívanie mediálneho obsahu; zdôrazňuje, že mediálna gramotnosť je kľúčovou demokratickou zručnosťou, ktorý posilňuje postavenie občanov; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby vypracovali osobitné opatrenia s cieľom propagovať a podporovať projekty v oblasti mediálnej gramotnosti, ako je pilotný projekt s názvom Mediálna gramotnosť pre všetkých, a aby rozvíjali komplexnú politiku v oblasti mediálnej gramotnosti so zameraním na občanov všetkých vekových skupín a na všetky druhy médií ako neoddeliteľnú súčasť politiky Európskej únie v oblasti vzdelávania, podporované príslušným príslušnými možnosťami financovania EÚ, ako sú napríklad európske štrukturálne a investičné fondy a program Horizont 2020;
17. so znepokojením konštatuje, že ako bolo zdôraznené v nástroji na monitorovanie plurality médií z roku 2016, je ohrozený prístup k médiám zo strany menšín, miestnych a regionálnych spoločenstiev, žien a ľudí so zdravotným postihnutím; zdôrazňuje, že inkluzívne médií sú v rámci otvoreného, slobodného a pluralitného mediálneho priestoru nevyhnutné a že všetci občania majú právo na prístup k nezávislým informáciám vo svojom materinskom jazyku, nech je to štátny alebo menšinový jazyk; zdôrazňuje, že je potrebné poskytovať európskym novinárom, najmä novinárom pracujúcim v menej používaných a menšinových jazykoch, primerané možnosti odbornej prípravy a preškoľovania; vyzýva preto Komisiu a členské štáty, aby podnietili a podporili výskum, projekty a politiky, ktoré zlepšujú prístup k médiám, ako aj príslušné iniciatívy zamerané na zraniteľné menšinové skupiny (ako je pilotný projekt pre možnosti stáží v médiách používajúcich menšinové jazyky) a aby zabezpečili príležitosti na účasť a prejav pre všetkých občanov;
18. odporúča Komisii, aby vytvorila odvetvovú stratégiu pre európsky sektor médií založený na inováciách a udržateľnosti médií; domnieva sa, že takáto stratégia by mala posilniť cezhraničnú spoluprácu a koprodukcie medzi subjektmi pôsobiacimi v oblasti médií v EÚ s cieľom zdôrazniť ich rozmanitosť a podporovať medzikultúrny dialóg, zlepšiť spoluprácu s jednotlivými redakciami a audiovizuálnymi službami zo všetkých európskych inštitúcií, najmä Parlamentu, a aby podporovali mediálne pokrytie a viditeľnosť záležitostí EÚ;
19. pripomína záväzok EÚ voči ochrane a podpore slobody prejavu a informácií v rámci

EÚ a v zahraničí; zdôrazňuje, že zásady slobody médií, slobody slova a plurality médií sú pre krajiny pripravujúce sa na vstup do Únie a krajiny v európskom susedstve relevantné rovnako, ako pre členské štáty; vyzýva Komisiu, aby zaistila, aby sa tieto zásady primerane sledovali a aby sa v kandidátskych, susedných a tretích krajinách vykonávali programy pomoci;

20. zdôrazňuje, že poskytovaním pluralitnejšieho spravodajstva súvisiaceho s EÚ, rešpektovaním kultúrnej rozmanitosti jednotlivých členských štátov a využívaním plného potenciálu nástrojov ako komunikácia, médiá, sociálne médiá či interaktívne platformy pomôže priblížiť občanov EÚ k záležitostiam EÚ a viac ich zapojí do týchto záležitostí tým, že sa jednotlivcom pomôže s formovaním a výmenou názorov, prijímaním informovaných rozhodnutí a prispievaním k pozitívnej reforme a rozvoju EÚ prostredníctvom kritickej angažovanosti;
21. opätovne potvrdzuje, že je potrebné sledovať situáciu týkajúcu sa slobody a plurality médií v EÚ, a vyzýva preto Komisiu, aby naďalej podporovala nástroj monitorovania plurality médií Media Pluralism Monitor a aby podporovala jeho ďalší rozvoj v záujme komplexného a presného posudzovania rizík ohrozujúcich pluralitu médií v EÚ; nabáda Komisiu, členské štáty a všetky relevantné zainteresované subjekty, aby zdôraznené riziká urýchlene riešili vhodnými opatreniami;
22. zdôrazňuje, že je dôležité ďalej rozvíjať modely vytvárania európskej platformy verejnoprávneho vysielania podporujúceho politickú diskusiu v celej EÚ založené na faktoch, nesúhlase a rešpekte, prispievajúcej k pluralite názorov v novo zúženom mediálnom prostredí a podporujúcej viditeľnosť EÚ v jej vonkajších vzťahoch;
23. žiada Komisiu a členské štáty, aby chránili slobodu médií a slobodu slova v súčasnom umení, a to podporou vytvárania umeleckých diel, ktoré sa zaoberajú sociálnymi problémami, podnecujú kritickú diskusiu a inšpirujú k vystupovaniu proti nenávisným prejavom.

INFORMÁCIE O PRIJATÍ VO VÝBORE POŽIADANOM O STANOVISKO

Dátum prijatia	21.2.2018
Výsledok záverečného hlasovania	+: 22 -: 0 0: 2
Poslanci prítomní na záverečnom hlasovaní	Isabella Adinolfi, Dominique Bilde, Andrea Bocskor, Nikolaos Chountis, Silvia Costa, Mircea Diaconu, Damian Drăghici, María Teresa Giménez Barbat, Giorgos Grammatikakis, Petra Kammerevert, Svetoslav Hristov Malinov, Curzio Maltese, Stefano Maullu, Luigi Morgano, Momchil Nekov, Michaela Šojdrová, Yana Toom, Helga Trüpel, Julie Ward, Bogdan Brunon Wenta, Bogdan Andrzej Zdrojewski, Milan Zver, Krystyna Łybacka
Náhradník prítomný na záverečnom hlasovaní	Francis Zammit Dimech

ZÁVEREČNÉ HLASOVANIE PODĽA MIEN VO VÝBORE POŽIADANOM O STANOVISKO

22	+
ALDE	Mircea Diaconu, María Teresa Giménez Barbat, Yana Toom
GUE/NGL	Nikolaos Chountis, Curzio Maltese
PPE	Andrea Bocskor, Svetoslav Hristov Malinov, Stefano Maullu, Bogdan Brunon Wenta, Francis Zammit Dimech, Bogdan Andrzej Zdrojewski, Milan Zver, Michaela Šojdrová
S&D	Silvia Costa, Damian Drăghici, Giorgos Grammatikakis, Petra Kammerevert, Luigi Morgano, Momchil Nekov, Julie Ward, Krystyna Łybacka
Verts/ALE	Helga Trüpel

0	-
----------	----------

2	0
EFDD	Isabella Adinolfi
ENF	Dominique Bilde

Vysvetlenie použitých znakov:

+ : za

- : proti

0 : zdržali sa hlasovania